

lenleg szántás, oldala füves, meredek. A szántás nyilván nagyon mély volt, mivel több házat is szétszántottak. A dombtető nem egyenletes, hanem erősen tagolt. A házfoltokban sok a téglatöredék, cserép, és feltűnően sok az állatcsont, elsősorban marhacsont. A cserépek zöme késő középkori, kevés őskori (bronzkori) töredék a lelőhely K-i szélén gyűjthető. A legtöbb cserép a dombtető déli szélén található. Itt egy vaslakatot, egy ajtózárat és néhány egyéb vastárgyat is találtam.

A település temploma a dombtető legmagasabb pontján, a domb K-i peremén lehetett. Itt a téglatöredékeken kívül embercsont-töredékek is találhatóak. A lelőhely többi részén előforduló téglatöredékeket valószínűleg innen húzták el földművelés közben. A terepbejárás alapján itt lehetett a középkori Csetény falu. Erődítésre utaló nyomot a felszínen nem találtam, és légi fotózásnál sem mutatkozott sáncnyom.

Légi felderítést végeztem Sárszentlőrinc egyéb településrészein is.

Birkajárás (Homokos): Lombmentes időben eléggé áttekinthető volt a lelőhely, viszonylag jól látszott a késő középkori sánc és árok.

Tóth-tanya: A szántásban egész jól látszott egy íves sötét csík, amely elválasztja a domb végét a folytatástól.

Úzd (Ellető): A falu déli szélén nagyméretű négyzetes, világos csík mutatkozott.

MIKLÓS ZSUZSA

235. Sárszentlőrinc, Úzd, Sió-part

(Tolna megye) U, B, Ró, Á

2001 augusztusában lakossági bejelentés alapján dr. Miklós Zsuzsával Úzd határában helyszíni szemlét tartottunk, mert a Sió partján fakitermelést folytattak, és a bejelentés szerint régészeti leletek voltak láthatók a felszínen. A helyszíni szemle során kiderült, hogy nemcsak fakitermelésről van szó, hanem a Sió mederszabályozásával együtt partszakaszok rézsúzására is sor fog kerülni. A terepbejárás során őskori és római kerámialeleteket találtunk. A munkálatokat leállítottuk és sor került a Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatósággal való kapcsolatfelvételre. A Wosinsky Mór Megyei Múzeum kérésére a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal ideiglenesen régészetileg védetté nyilvánította a lelőhelyet. Ezt követően a múzeum és a vízügyi igazgatóság szerződést kötött az előzetes régészeti feltárások elvégzésére.

Az érintett kb. 0,5 ha-nyi területen leletmentést végeztünk két ütemben, 2001. szeptember 26. és október 10., valamint 2002. április 17. és június 10. között.

A leletmentés során 135 objektumot tártunk fel. Főként település objektumokat (gödrök, kemencék, házak, árkok) bontottunk ki. A feltárt objektumok korszakbeli besorolása a következő: Lengyeli kultúra, Mészbetétes kultúra, római kor, Árpád-kor.

VIZI MÁRTA – ÓDOR JÁNOS GÁBOR

236. Serényfalva, Zsidóvár

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B(?)

A Zsidóvárat Dobosy László említette először. 1967-ben egy 80 éves keleméri lakostól hallotta, hogy árok látszik a hegyen, az 1940-es években pedig egy „sziklalapot” találtak, amelyen állítólag valamilyen írás volt, de ezt a mélybe gurították, továbbá a haraszt alatt falnyomokat is találtak. Dobosy 1967-ben kereste a várat, de tévedésből (feltehetően rosszul tájékoztatták) a Nagykő nevű hegyet járta be, eredménytelenül.⁷

Rácz Győző, a putnoki erdészet korábbi vezetője azonban megtalálta a Zsidóvárat, a Nagykő szomszédságában és erről értesítette Dobosy Lászlót. Dobosy 1993-ban az „Ózdi Vasas” című hetilapban cikksorozatban ismertette ismét a környékbeli várakat és ebben már a Zsidóvár is szerepelt.⁸

1999-ben Sárközy Sebestyénnel ismertettük a magyarországi Gömör várait. Dobosy legutolsó közleményét sajnós félreértettük és néhány éve tévedésből én is a Nagykő hegyen kerestem a vár nyomait, természetesen eredménytelenül és ezt említettük a közleményünkben is.⁹

A vár helyét Szomorád Ferenc, az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóságának erdészeti szakfelügyelője tisztázta véglegesen és erről értesítette Pusztai Tamást, a Herman Ottó Múzeum régészét. Pusztai 2000. november 28-án helyszíni szemléje során megállapította, hogy a hegyen őskori (késő bronzkor(?)) földvár van, árokkal-sánccal védve és őskori cserepeket is talált. Az 1:10000-es térképen vázlatosan bejelölte a vár pontos helyét.¹⁰

Ezzel nagyjából egy időben Czajlik Zoltán és Holl Balázs is megtekintette a várat és erre felhívták a figyelmemet. 2000. december 18-án én is felkerestem a várat, majd ezután Czajlik Zoltánnal és Holl Balázssal a felmérés lehetőségeiről tárgyaltunk.

A felmérésre 2001. április 3-án került sor, amit Czajlik Zoltán és Holl Balázs segítségével, a Sándorfi György által kidolgozott módszerrel végeztem el és szerkesztettem meg.

A Zsidóvár nevű hegy Kelemér községtől DK-re kb. 3 km-re, de Serényfalva község határán belül esik, a községtől ÉK-re kb. 5 km-re. A Putnok és Kelemér közötti Szörnyű-völgy közepe táján, a K-i oldala felett, a közismert Pálma-forrással szemben DK-re emelkedik. D-i irányba kinyúló hegy, lapos hegytetővel, É felé sekély hegynyereggel függ össze az ÉK felé lassan emelkedő hosszú hegyháttal.

7 DOBOSY LÁSZLÓ: Várak, várhelyek és őrhelyek Ózd környékén, Miskolc 1975, 54-55.

8 DOBOSY LÁSZLÓ: Várak, várhelyek Ózd környékén, Ózdi Vasas 26 (1993) szeptember 10.

9 NOVÁKI GYULA – SÁRKÖZY SEBESTYÉN: Várak a magyarországi Gömörben, Herman Ottó Múzeum Évkönyve 37 (1999) 329-347.

10 Herman Ottó Múzeum Adattár 3049-00.